

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady dňa 3. 7. 2024

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: 0141/SO/2024

Programová služba: Rádio Slovensko

Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska

Číslo autorizácie vysielania: AR/1

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v senáte 1 zloženom z predsedníčky senátu doc. PhDr. Anikó Dušíkovej, CSc. a členov senátu Ivana Bindasa a PhDr. Marty Danielovej postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet na preverenie evidovaný pod č. 0141/SO/2024 smerujúci voči vysielaniu programovej služby Rádio Slovensko vysielateľa Rozhlas a televízia Slovenska a uznala podnet na preverenie podľa ustanovenia § 150 ods. 13 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

Úloha:

Kancelária Rady informuje podávateľa podnetu na preverenie o výsledku preverenia podnetu.

T: 15. 7. 2024

Z: PgO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 3. 7. 2024

Podnet na preverenie č. 0141/SO/2024 zaevidovaný dňa 22. 4. 2024
Podávateľ: fyzická osoba
Predmet podnetu: Z prvej ruky
Deň a čas vysielania: 22. 4. 2024 o cca 12:30 hod.

Programová služba: Rádio Slovensko
Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska
Číslo autorizácie: AR/1

Dátum: 26. 6. 2024

OBSAH PODNETU:

„Výber hostí a verejná prezentácia ich názorov k danej téme neposkytli poslucháčom vyvážené, objektívne a nestranné informácie

§ 25 Prístup verejnosti k pluralitným, objektívnym a nestranným informáciám

Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný

*a) zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby,
b) zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“*

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“):

§ 25

Prístup verejnosti k pluralitným, objektívnym a nestranným informáciám

„Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný

b) zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

§ 16

Obsahová služba a sloboda príjmu

(1) „Poskytovateľ obsahovej služby poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach.“

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávateľ podnetu na preverenie namietal vysielanie programu *Z prvej ruky* na programovej službe Rádio Slovensko dňa 22. 4. 2024 o cca 12:30 hod. Konkrétne neobjektívnosť a výber hostí do diskusie. Tá sa týkala schválenia pomoci Ukrajine v americkom Kongrese. Pomoc vo výške 61 miliárd dolárov prišla v čase, kedy Ukrajina trpela akútnym nedostatkom munície. Vďaka českej iniciatíve sa podarilo zohnať pol milióna kusov delostreleckých granátov, ako informoval český premiér Petr Fiala počas návštevy USA. S pomocou prichádza aj slovenská občianska spoločnosť. Viacero organizácií zorganizovalo zbierku s názvom „Munícia pre Ukrajinu, keď nie vláda, posielame my.“ Vyzbierala už viac ako tri milióny eur. Respondentmi boli Matej Kandrík, výkonný riaditeľ Adapt Institute (think-tank zaoberajúci sa obrannou a bezpečnostnou politikou, nástupca organizácií Strategic Policy Institute – Stratpol a Slovak Security Policy Institute – SSPI¹) a Otakar Foltýn, vojenský analytik z Českej republiky.²

Nakoľko ide v tejto relácii o diskusiu k aktuálnej geopolitickej téme, posudzovali sme ju na základe ustanovenia **§ 25 písm. b)** zákona č. 264/2022 Z. z., podľa ktorého: *„Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný*

¹ In: <https://www.adaptinstitute.org/about-us/>

² <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/otakar-foltyn-85444>

b) zabezpečiť objektivitu a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

Za hlavné kritériá objektivitu sa vo všeobecnosti považujú: relevancia, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupu a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absencia stránenia.

Prvou témou diskusie bolo zdĺhavé schvaľovanie balíka americkej pomoci Ukrajine vo výške 61 miliárd dolárov. M. Kandrík to pripísal vnútropolitckej situácii v USA, kde rezonujú témy ako migrácia a pomoc pre Taiwan. Časť republikánov odmietala pomoc Ukrajine. Nakoniec sa balík podarilo odblokovať a snemovňa reprezentantov schválila tri osobitné balíky pomoci: pre Ukrajinu, pre Izrael a indopacifický balík (s dôrazom na Taiwan).

Podľa O. Foltýna je pomoc zo Spojených štátov úplne zásadná, pretože európske krajiny nemajú dostatočnú priemyslovú základňu na to, aby dokázali efektívne zásobovať ukrajinskú armádu, a to aj napriek tomu, že posielajú na Ukrajinu dosť peňazí. Americká pomoc je teda zásadná v tom, že ide o reálne vyrobené zbrane a táto pomoc podľa neho prišla o päť minút dvanásť. Bude to mať zásadný vplyv na bojovú morálku ukrajinskej armády. Z hľadiska potreby ďalšej mobilizácie O. Foltýn uviedol, že Ukrajina si môže dovoliť ďalšiu vlnu mobilizácie, no problém je v tom, že drvivá väčšina dobrovoľníkov a vojakov, ktorí chceli bojovať, sú už na fronte a sú veľmi unavení. Ukrajina teda pristúpi k zníženiu vekovej hranice odvodu na front z 27 na 25 rokov.

M. Kandrík spresnil obsah balíčkov pomoci. Časť je materiál, ktorý odíde priamo z amerických skladov na Ukrajinu. Tam potom záleží geograficky, kde bol tento materiál uskladnený a ako dlho bude trvať, kým sa dostane na ukrajinské bojisko. Ďalej sú to zbraňové systémy, ktoré sa nakupujú pre Ukrajinu napriamo. Nasledujú rôzne schémy, pri ktorých sa materiál „prelieva“ medzi tretími štátmi. Často nastáva situácia, že napríklad krajiny tretieho sveta, Egypt alebo iní blízki partneri Spojených štátov, disponujú vo svojich skladoch kategóriou munície, kde sa na základe zákulisnej dohody tento materiál posúva ďalej na Ukrajinu s tým, že tieto štáty dostanú od USA patričnú kompenzáciu. Najdlhšie prirodzene trvá výroba nových zbraní. To platí pre najzložitejšie systémy ako platformy protivzdušnej obrany a rakety k nim, ktoré na skladoch neboli dostupné vo väčších množstvách, nakoľko je to drahá komplexná technika. Mnoho krajín, obzvlášť v Európe, držalo stavy na nutnom minime, a teda potom nebolo z čoho dávať. Ukrajina v takomto prípade musí v istých kategóriách čakať dlhšie. Ale vďaka americkej pomoci a americkým skladom, ktoré sú samozrejme o niečo rozsiahlejšie ako tie európske, pomoc príde pomerne rýchlo.

Moderátorka sa následne O. Foltýna spýtala, či súhlasí s tvrdením generálneho tajomníka NATO Jensa Stoltenberga, ktorý v reakcii na schválenie pomoci povedal, že je to investícia do bezpečnosti celej aliancie. Spomenula tiež, že na druhej strane **zaznievajú argumenty kritikov**, ktorí hovoria, že ďalšia vojenská pomoc konflikt iba predlžuje.

O. Foltýn odpovedal nasledovne: „*Samozrejme že má pravdu generálny tajomník NATO Stoltenberg. V Českej republike to prirovnávam k tomu, kedybyste si tu válku prirovnali k tomu, jak dlouho trvala 2. světová válka a my jsme v začátku 3. roku konfliktu. Jinými slovy historickým průměrem jsme někde na podzim 1941 a Gabčík s Kubišem se připravují k seskoku do Protektorátu a teď si představte, že by za nimi přišel nějaký chytrák a říkal, podívejte se. Nacisté v Evropě všude vyhráli, teď drtí sovětskou armádu. To nemá šanci, prodlužujete konflikt nikam neskákejte. No samozřejmě, že takového blbečka by vyflískali. To znamená, záměrně používám opravdu pejorativní vyjádření, ale jestli v tento okamžik někdo skutečně nechápe ani tento velmi jednoduchý historický průměr, tak to je buď člověk, který je hloupý anebo už je kolaborantem ruského agresora. Není absolutně možné, abychom si v tento okamžik připustili, byť jen na chvílku, opakování ruské propagandy, že se prodlužuje konflikt. Prodlužuje se obrana obránce a v Čechách tomu říkáme „chcímíří“. Nevím, jestli takové slovo existuje*

i na Slovensku, ale chcemir je ten, kto neapeluje na agresora, aby prestal válčiť, ale apeluje na obráncu, aby se prestal brániť. A to je morálne zvrhlé.“

M. Kandrík s predrečníkom súhlasil a spomenul v tomto kontexte slová slovenského premiéra, ktorý by si želal, aby Západ prestal podporovať túto vojnu, čo je podľa neho absolútne bizarné a „mimo misu“, lebo želať si, aby sme prestali pomáhať napadnutému sa brániť, je „trocha mimo asi, že zdravého rozumu.“ Žiadosti o mier podľa neho treba smerovať do Kremľua, pretože ten vojnu začal.

Moderátorka následne požiadala O. Foltýna o reakciu na **tvrdenia hovorca ruského prezidenta Dmitrija Peskova**, ktorý povedal, že to bude viesť iba k ďalšiemu ničeniu Ukrajiny a vyššiemu počtu mŕtvych. O. Foltýn nazval D. Peskova smiešnou karikatúrou Goebbelsa. Rusko je podľa neho v tomto prípade čistokrvný agresor a správa sa úplne neprijateľne. Spôsob, akým porušilo tie najzákladnejšie charty OSN podľa neho neumožňuje pozeráť sa na vyjadrenia jeho propagandistov inak ako na propagovanie agresívnej vojny. Uznal, že Rusi sú operatívne aktívni na fronte, zvlášť v Charkovskej oblasti, ale v momente kedy Ukrajinci začnú dostávať americkú pomoc, šance Ruska na úspech sa podľa neho výrazne znižia.

Moderátorku zaujímali podrobnosti o českej iniciatíve na nákup delostreleckej munície pre Ukrajinu. O. Foltýn však z pochopiteľných dôvodov nemohol prezradiť žiadne detailnejšie informácie. Český premiér P. Fiala však už médiám povedal, že v čase vysielania programu bolo zazmluvnených 180-tisíc granátov a v najbližšej dobe by to malo byť ďalších 300-tisíc. K tomu sa ďalšie kontrakty ešte pripravujú.

Podľa M. Kandríka Českej republike vďaka tejto iniciatíve rastie medzinárodno-politický kredit a s tým rastie jej politický kapitál. Je to podľa neho ilustrácia toho, že aj krajina strednej veľkosti môže hrať významnú úlohu v medzinárodnej politike a v medzinárodných vzťahoch.

Nasledovala časť diskusie venujúca sa slovenskej zbierke občianskej spoločnosti na nákup munície pre Ukrajinu. Moderátorka uviedla, že za týždeň sa podarilo vyzbierať vyše troch miliónov eur. Do zbierky sa zapojil aj bývalý partizán, takmer storočný Otto Šimko, ktorý hovorí, že prispieť na túto zbierku je vlastenecký čin a že s agresorom sa nevyjednáva. M. Kandrík uviedol, že k slovám pána Šimka už netreba absolútne nič dodávať, tie hovoria samé za seba, a doterajší úspech v podobe sumy vyše troch miliónov eur je podľa neho fenomenálny. Vyzdvihol, že slovenská spoločnosť prekročila „istý mentálny Rubikon“ v zmysle, že našla v sebe ochotu prispieť aj na zbrane, v čom bola doteraz skôr opatrnejšia. Boli tu rôzne zbierky, veľmi dôležité na humanitárnu pomoc, no vojnu podľa neho nejde vybojovať bez zbraní a munície.

Moderátorka následne požiadala O. Foltýna o komentár k stretnutiu šéfov diplomacie EÚ v Luxemburgu, kde budú plánovať budúcu vojenskú pomoc Ukrajine. Ešte predtým európski spojenci prisľúbili dodanie systémov protiletectvej obrany. Moderátorku tiež zaujímalo, či sa Európe darí efektívne navyšovať výrobu munície a dronov.

Podľa O. Foltýna sa to darí až v súčasnosti, a to najmä v Nemecku, ktoré už budúci rok bude mať napríklad výrobu kľúčových ťažkých delostreleckých granátov pravdepodobne väčšiu ako zvyšok Európy. No aj v Nemecku to trvalo veľmi dlho a tu platí, čím menej zbraní ukrajinská armáda dostane, tým viac padne ukrajinských vojakov. Bojová mechanika je v tomto neúprosná a toho sme si mali byť podľa neho vedomí už dávno. Čím pomalšie reagujeme, tým viac umiera ukrajinských vojakov. To, čo produkuje český, ale aj slovenský obranný priemysel a posiela na Ukrajinu, za to sa platí trhovými cenami. To znamená, že tu ide o výraznú podporu domáceho priemyslu zabezpečujúcu aj rozširovanie výroby a našich vlastných obranných kapacít.

Veliteľ ukrajinskej armády Oleksandr Syrskij podľa slov moderátorky varoval, že situácia na bojisku na Donbase sa v posledných dňoch výrazne zhoršila. Rusko podľa generála využíva teplé počasie, útočí tankami a dosahuje taktické zisky. Navyše, v lete zrejme plánuje Rusko ďalšiu ofenzívu. Moderátorka sa spýtala M. Kandríka, či bude Ukrajina schopná naďalej odolávať práve aj vďaka najnovšej pomoci. M. Kandrik verí, že áno. Načasovanie otvorenia a odblokovania balíka americkej pomoci, súčasne nedávno podpísaný nový ukrajinský zákon o mobilizácii, by sa podľa neho mali v plnej miere prejavovať práve okolo leta, čo by nepovažoval za celkom náhodné v kontexte diskutovanej veľkej ruskej ofenzívy. Rusov to podľa neho tlačí do urýchlenia svojich plánov.

Poslednou témou diskusie bola možnosť prípadného posilnenia kapacít protivzdušnej obrany Ukrajiny a či stíhačky F-16 poskytnuté Ukrajine zo strany jej spojencov zmenia situáciu na bojisku. O. Foltýn uviedol, že Európa má stále kapacity na posilnenie protivzdušnej obrany Ukrajiny, no problémom je, že zásoby rakiet do týchto systémov sú dlhodobo udržiavané na minimálnej úrovni. To automaticky znamená dva ďalšie problémy. Na Ukrajine je takýchto systémov PVO stále málo a aj do nich už začali dochádzať rakety. No ďalšie systémy PVO Európa dodať môže. Prezident V. Zelenskyj požiadal aspoň o 7 jednotiek Patriot a len v európskej časti NATO ich je viac ako 100. To znamená, že týchto 7 batérií v zásade nie je nič, čo by významným spôsobom znížilo bojovú efektivitu samotného NATO. Problematické samozrejme zostávajú rakety, no tie na oplátku môžu dodať Spojené štáty, ktoré v tomto prípade majú aj podstatne väčšie zásoby ako európska vetva NATO. Čo sa týka stíhačiek F-16, tak O. Foltýn neočakáva ich nasadením zásadný prelom na fronte. To isté platí aj napr. o Patriotoch alebo Leopardoch, no je to podľa neho veľmi dôležitý „kamenok“ do mozaiky v opotrebovávacej fáze konfliktu. V tomto prípade doteraz ukrajinská armáda ťahala za výrazne kratší koniec, pretože ukrajinské letectvo je desaťnásobne slabšie ako ruské vzdušné sily. To znamená, že bombardéry F-16 môžu zmierniť ruskú prevahu vo vzduchu a zároveň budú mať Ukrajinci možnosť lepšie využiť technologické výhody a efektivitu leteckej munície, ktorú im síce Západ dodal, ale jej integrácia s lietadlami sovietskej proveniencie je logicky veľmi obmedzená.

Na margo výhrad podávateľa podnetu voči nevyváženosti a jednostrannosti relácie, v ktorej boli údajne zastúpení len respondenti z jedného názorového spektra, konštatujeme, že dramaturgia programu, výber tém a skladba hostí diskusných programov spadajú plne do kompetencie vysielateľa a vedenia redakčného tímu v zmysle **§ 16 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z.**, podľa ktorého vysielateľ vysiela programy slobodne a nezávisle. Rada je v rámci svojej rozhodovacej praxe povinná rešpektovať danú kompetenciu vysielateľa, a teda do výberu hostí nezasahuje. Respondenti boli podľa nášho názoru vzhľadom na tému diskusie svojím profesijným zameraním relevantní, nakoľko išlo v oboch prípadoch o vojenských analytikov. Vzhľadom na to, že vojenský analytici nebývajú vopred politicky a názorovo „zaradení“ a „kategorizovaní“ tak ako predstavitelia politických strán, nemožno od vysielateľa mechanicky vyžadovať, že do programu vždy pozve analytikov s „opačnými“ názormi, keďže názory analytikov na konkrétne udalosti nie je možné vopred predpokladať s takou istotou, ako je to napríklad u predstaviteľov koalíčných a opozičných politických strán.

Pri predmetnom prípade je tiež potrebné zohľadniť jeho špecifický kontext. Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 3 Sžo/33/2013 uviedol: „*Pojmy objektívnosť a neustrannosť sú pružnými právnymi pojmami, ktoré nie je možné presne právne definovať, ich obsah sa môže meniť, býva podmienený okolnosťami prípadu, na ktorý sa aplikuje právna norma. Tieto pojmy nie je možné explicitne definovať pre otvorený okruh prípadov, keďže jednotlivé informácie a vyjadrenia je nutné vnímať v kontexte ich použitia, a to aj s prihliadnutím na osoby, ktoré dostanú v konkrétnom príspevku priestor na vyjadrenie.*“

Treba preto zohľadniť aj skutočnosť, že vyváženosť neznamena v každom prípade „mechanickú“ vyváženosť, pri ktorej by museli dostať úplne rovnaký priestor zástancovia oboch výrazne polaritných názorov, pretože vynucovanie takejto „mechanickej“ vyváženosti by bolo založené na mylnom predpoklade, že „pravda je uprostred“, čo by v konečnom dôsledku mohlo viesť k skresleniu objektívneho obrazu reality alebo k podpore pozícií, ktoré sú v rozpore so všeobecne uznávanými hodnotami. Snaha niektorých médií o mechanickú vyváženosť, ktorá sa prejavuje takým spôsobom,

že sa mechanicky poskytne rovnaký priestor na vyjadrenie dvom veľmi vyhraneným a opačným pohľadom, pričom sa neprihliada na relevanciu jednotlivých názorov alebo na všeobecne uznávané hodnoty, býva často predmetom kritiky v odbornej literatúre (napr. Brian McNair: Sociologie žurnalistiky. Praha: Portál, 2004. s. 72-73; Anna Remišová: Etika médií. Bratislava: Kalligram, 2010, s. 210). Pre porovnanie možno uviesť aj štandardy britského mediálneho regulátora Ofcom (Vysielací kódex Ofcomu), v zmysle ktorých „náležitá nestrannosť“, ktorá musí byť dodržaná v programoch aktuálnej politickej publicistiky, „*neznamená, že každému názoru musí byť venovaný rovnaký časový priestor alebo že každý argument a každý aspekt každého argumentu musí byť zastúpený.*“ Britský regulátor vo svojom usmernení uvádza, že prístup k „náležitej nestrannosti“ sa môže líšiť v závislosti od povahy témy, typu programu a kanálu, pravdepodobného očakávania divákov atď.³

Na základe rozboru obsahu diskusie sa domnievame, že moderátorka programu v priebehu diskusie tlmočila aj názory a postoje iného názorového spektra (konkrétne uviedla veľmi rozšírený názor kritikov vyzbrojovania Ukrajiny, ktorí tvrdia, že dodávanie zbraní vojenský konflikt predlžuje, a to v znení „*Na druhej strane zaznievajú argumenty kritikov, ktorí hovoria, že ďalšia vojenská pomoc konflikt iba predlžuje. Aký je váš pohľad na to?*“, ako aj reakciu D. Peskova na odblokovanie americkej pomoci Ukrajine, a to v znení „*Pán Foltýn, hovorca ruského prezidenta Dmitrij Peskov povedal, že to bude viesť iba k ďalšiemu ničeniu Ukrajiny a vyššiemu počtu mŕtvych.*“).

Na danú tému relácie vnímanú v širších geopolitických súvislostiach prezentovali respondenti diskusie svoje vlastné názory. Nezaznamenali sme neobjektívne stránenie zo strany moderátorky k prezentovaným informáciám a témam. Spôsob vedenia diskusie moderátorkou bol podľa nášho názoru korektný a nestranný. Diskusia mala jasný dramaturgický plán a dopredu danú tému, ktorých sa moderátorka a pozvaní hostia držali.

Vzhľadom na vyššie uvedené konštatujeme, že sme v rámci monitorovaného programu nezaznamenali také nedostatky, na základe ktorých by vzniklo podozrenie z možného porušenia povinností vysielateľa ustanovených **§ 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.** a týkajúcich sa zabezpečenia objektívnosti a nestrannosti programov aktuálnej publicistiky.

* * *

ZÁVER:

Na základe uvedeného sa domnievame, že odvysielaním relácie *Z prvej ruky* dňa 22. 4. 2024 na programovej službe Rádio Slovensko v čase o cca 12:30 hod. **nedošlo k porušeniu § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**

Podnet na preverenie navrhujeme posúdiť ako **neopodstatnený**.

³ Pozri 5. časť Vysielacieho kódexu Ofcomu („Náležitá nestrannosť a náležitá presnosť“) dostupná na <https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/broadcast-codes/broadcast-code/section-five-due-impartiality-accuracy>

Prepis/popis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. 0141/SO/2024)

Monitorované vysielanie: Z prvej ruky

Deň vysielania: 22. 4. 2024

Čas vysielania: 12:30 hod.

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady.

časový kód záznamu o cca:

12:00 začiatok záznamu vysielania (Rádiožurnál)

12:26 koniec programu

Zelená vlna

Oznamy, upútavky a reklama

12:30 začiatok programu Z prvej ruky

Moderátorka: „Americká snemovňa reprezentantov dala cez víkend zelenú vojenskej pomoci Ukrajine vo výške takmer 61 miliárd dolárov. Schváliť ju musí ešte senát a podpísať prezident, no to by už mala byť len formalita. Pomoc prichádza v čase, keď Ukrajina takpovediac munične krváca, o čom hovorí aj prezident Zelenskyj. Vďaka českej iniciatíve sa už podarilo zohnať pol milióna kusov delostreleckej munície, ako informoval český premiér počas nedávnej návštevy USA. S pomocou prichádza aj slovenská občianska spoločnosť. Viacero organizácií zorganizovalo zbierku s názvom Munícia pre Ukrajinu, keď nie vláda, posielame my. Vyzbierala už viac ako tri milióny eur. Aký signál tým vysiela a ako spomína na pomoc Spojených štátov a ďalších hráčov, ovplyvní situáciu na fronte? O tom bude reč v dnešnej relácii Z prvej ruky. Hostami sú Matej Kandrík, výkonný riaditeľ organizácie Adapt Institute. Dobrý deň.“

Matej Kandrík, výkonný riaditeľ organizácie Adapt Institute: „Dobrý deň.“

Moderátorka: „A na diaľku sa spájame s vojenským analytikom Otakarom Foltýnom. Aj Vás pozdravujeme.“

Otakar Foltýn, vojenský analytik: „Dobrý deň.“

Moderátorka: „No a dobrý deň praje aj Tamara Lištiaková. Pán Kandrík, prečo schválenie pomoci v senáte trvalo tak dlho? A ako sa podarilo dosiahnuť, že za balík hlasovalo dosť republikánov?“

M. Kandrík: „Schvaľovanie sa zamotalo do domácich politických otázok v USA. Pripomeňme si, v novembri USA čakajú prezidentské voľby, a to sa samozrejme už prejavuje na tej dynamike na domácej scéne. Balíček pomoci pre Ukrajinu sa zamotal do ďalších politických tém. Je to jednak otázka južnej hranice USA, hranice s Mexikom a veľké otázky migrácie, ktorá veľmi hýbe americkou politikou. Ďalej to bol balíček alebo pomoc Izraelu a takisto pomoc pre Indopacifik, špecificky Taiwan. Tieto témy sa vlastne premotali takým spôsobom dokopy, že sa začalo politické vyjednanie a nátlaky, najmä časť strany republikánskej. Časť republikánov odmietala tú pomoc Ukrajine. Tam padali rôzne argumenty. Časť hovorila, že to proste nie je národný záujem Spojených štátov. Potrebujeme sa sústrediť na Čínu, na Indopacifik. Iní vraveli pomáhajme, ale chceme vidieť od administratívy Bidena jasnú stratégiu. Proste boli tam rôzne argumenty. Našťastie, dá sa povedať, že v hodine dvanástej sa ten balík podarilo odblokovať a došlo k tomu tak, že vlastne sa rozdelil znova na tie tri témy a snemovňa hlasovala o každom tom balíku zvlášť. Bol to balíček pre Ukrajinu, balíček pre Izrael a indopacifický balíček osobitne.“

Moderátorka: „Pán Foltýn, prezident Zelenskyj poďakoval za pomoc. Čo to bude znamenať pre Ukrajinu? Ako dlho vystačí?“

O. Foltýn: „Tak tá pomoc Spojených štátů je zcela zásadní, protože evropské země i ty, které už si konečně uvědomili, že tento konflikt v případě pasivity západních štátů by bylo fatální, tak nemají dostatečnou průmyslovou základnu pro to, aby dokázali dostatečně zásobovat ukrajinskou armádu a jakkoliv už v zásadě alespoň začali posílat peníze, byť pořádně dost, tak ta průmyslová kapacita, která se nastartovala například v Německu, také ještě pořád není dostatečná. To znamená, americká

pomoc je v tomto prípade zásadní, pretože se jedná o reálně existující vyrobené zbraně. A dneska jsem to přirovnával k transfuzi někomu, kdo téměř vykrvácel. Přesně v tento okamžik přichází americká pomoc a jak říkal kolega Kandrík, opravdu za 5 minut 12.“

Moderátorka: „A aký vplyv bude mať pomoc USA na morálku a psychiku ukrajinskej armády a jej členov? To je jedna časť otázky a druhá. Prezident Zelenskyj nedávno podpísal aj nový zákon, teda ďalšiu mobilizáciu. Bude mať kto teda obliecť si tie uniformy, ako sme sa rozprávali s pánom Kandríkom pred vysielaním?“

O. Foltýn: „Pro morálku to má naprosto zásadní dopad, protože na té frontě prostě i obyčejní vojáci vidí, že palebná převaha na straně ruské armády byla násobně větší než na straně obránců a samozřejmě i psychologicky. No ono se to na tu frontu okamžitě dostalo, takže ti vojáci vědí, že Američané konečně tu pomoc znovu rozběhnou. Ona mimochodem nikdy nepřestala, ale ten její přítok byl velmi omezen a prostě nestačil. To, co v tento okamžik je opravdu na prvním místě je potřeba, tak jsou dělostřelecké granáty a rakety pro systémy protivzdušné obrany, kterou Ukrajinci vlastně byli v takovém dilematu, jestli ji mají nechat blíž frontě, kde pomáhá vojákům nebo chránit zázemí, kde sice chrání civilisty, ale zase nepomáhá těm vojákům, a nakonec se začala chybět rakety i v tom zázemí, takže v tento okamžik sice bude nějakou dobu trvat, než tam ty americké zbraně dorazí, ale pomoc je to okamžitá, protože Ukrajinci už teď mohou použít. Alespoň ta minima munice, které měly ve skladech a které si schovávaly pro případ, že by prostě nic nepřišlo, tak je můžou použít už teď, protože vědí, že ta americká pomoc přijde. Jinými slovy, pomoc je to okamžitá.“

Moderátorka: „Bude mať kto teda bojovať a navliekať tie uniformy, ako som sa pýtala?“

O. Foltýn: „Čistě populačně si Ukrajina může dovolit další mobilizaci. Problém je samozřejmě v tom, že drtivá většina vojáků, kteří, respektive dobrovolníků, kteří chtěli bojovat, tak už na té frontě jsou a jsou velmi unavení. V tento okamžik mobilizace jinými slovy znamená, že budou muset vojáci nastupovat povinně. Ukrajinci velmi dlouho drželi hranici 27 let pro přímé nasazení na frontě a pod tuto hranici mohli pouze dobrovolníci. Prostě nikoho tam pod 27 let neposílali povinně, říkali prostě až my starší tu válku vybojujem, ti mladší tu Ukrajinu musí znovu postavit a součástí té mobilizace ovšem je i snížení této věkové hranice z 27 na 25. Ale samozřejmě, že to v té společnosti budí velmi negativní nálady, protože pochopitelně ti, kteří budou muset nastoupit, mají rodiny a ty to rády neuvidí. Ale fakt je ten, že dobrovolníci prostě téměř došli.“

Moderátorka: „Pán Kandrík, ako bude teda rozdelených tých takmer 61 miliárd dolárov?“

M. Kandrík: „Tam je viacero balíčkov. Časť je vlastne materiál, ktorý odíde priamo z amerických skladov na Ukrajinu. Tam potom vlastne záleží geograficky, kde ten materiál bol a ako dlho bude trvať, kým sa dostane na ukrajinské bojisko. A náhradu za tento materiál, ktorý Američania pošlú rovno zo skladov, tak tam sa vlastne zadávajú objednávky pre vlastný priemysel, aby sa vyrobil ten materiál nazad a doplnili svoje vlastné sklady. To je jeden, jedna kategória. Potom sú to samozrejme zbraňové systémy, ktoré nakupujú sa pre Ukrajinu napriamo, teda, že už tá produkcia, novoprodukcia smeruje na Ukrajinu. Potom sú tam rôzne schémy, kde sa vlastne tie ten materiál prelieva medzi tretími štátmi. Často je (...) situácia, že napríklad krajiny tretieho sveta, Egypt alebo iní blízki partneri Spojených štátov disponujú vo svojich skladoch nejakým kategóriou munície, zbraňových systémov, kde na základe nejakej zákulisnej dohody sa tento materiál posúva ďalej na Ukrajinu s tým, že tieto štáty sú samozrejme za to Spojenými štátmi kompenzované. Tých mechanizmov sa za posledné, vlastne od tej vypuknutia invázie našlo viacero, samozrejme s rôznou efektivitou a s rôznym časom dodania. Najviac prirodzene trvá to, ak potrebujeme niečo vyrobiť úplne nanovo. To platí na tie zase najzložitejšie systémy ako platformy protivzdušnej obrany a rakety k nim, ktoré na skladoch neboli až tak dostupné, lebo predsa len je to drahá komplexná technika. Mnoho krajín, obzvlášť v Európe, držala stavy na tom nutnom minime, a nie, a nebolo prečo teda z čoho dávať a (...) Ukrajina v istých kategóriách čakať dlhšie. Ale vďaka Ukrajine, teda americkej pomoci a americkým skladom, ktoré sú samozrejme o niečo rozsiahlejšie a hlbšie ako tie európske, tak tá pomoc príde pomerne rýchlo.“

Moderátorka: „BBC o tom písala, že prvé dodávky by už mohli prísť na Ukrajinu o týždeň po schválení zákona, ale vysokopostavený ukrajinský predstaviteľ anonymne pre Politico povedal, že to vôbec nebude také jednoduché a dodávky môžu trvať aj mesiace. Aký je váš odhad, pán Kandrík?“

M. Kandrík: „To skutočne veľmi záleží o tom, o čom sa konkrétne bavíme. Ak sa bavíme o napríklad delostreleckej munícii, ktorá je na prítomná v amerických skladoch tu v Európe, tá sa vie dostať na

Ukrajinu pomerne rýchlo. Je to vlastne otázka priepustnosti a kapacity toho logistického systému, ktorý sa vytvoril. Ako rýchlo sme tam to schopní dostať. Je to ozaj o tej preprave, povedzme, ak to zjednoduším. Ak sa ale bavíme o systémoch, ktoré nie sú prítomné tu v Európe, ale sú v skladoch americkej armády v Spojených štátoch, alebo sa bavíme o veciach, ktoré sú v skladoch krajín tretích zemí, a tam sa vlastne ten logistický cyklus musí ako keby že nanovo postaviť, kto tam dovezie, ako. Musí sa samozrejme zohľadňovať bezpečnosť týchto dodávok. To je veľmi dôležitá téma. Takže nejde nájsť jednu odpoveď univerzálnu ako dlho to bude trvať. Záleží to od toho, o čom sa bavíme, kde ten materiál, technika je a v koho rukách sa momentálne nachádza.“

Moderátorka: „Rozumiem. Pán Foltýn, generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg v reakcii na schválenie pomoci povedal, že je to investícia do bezpečnosti celej aliancie. Na druhej strane zaznievajú argumenty kritikov, ktorí hovoria, že ďalšia vojenská pomoc konflikt iba predlžuje. Aký je váš pohľad na to?“

O. Foltýn: „Samozrejme že má pravdu generálny tajomník NATO Stoltenberg. V Českej republike to prirovnávam k tomu, kdybyste si tu válku prirovnali k tomu, jak dlouho trvala 2. světová válka a my jsme v začátku 3. roku konfliktu. Jinými slovy historickým průměrem jsme někde na podzim 1941 a Gabčík s Kubišem se připravují k seskoku do Protektorátu a teď si představte, že by za nimi přišel nějaký chytrák a říkal, podívejte se. Nacisté v Evropě všude vyhráli, teď drtí sovětskou armádu. To nemá šanci, prodlužujete konflikt nikam neskákejte. No samozřejmě, že takového blbečka by vyflískali. To znamená, záměrně používám opravdu pejorativní vyjádření, ale jestli v tento okamžik někdo skutečně nechápe ani tento velmi jednoduchý historický průměr, tak to je buď člověk, který je hloupý anebo už je kolaborantem ruského agresora. Není absolutně možné, abychom si v tento okamžik připustili, byť jen na chvíli, opakování ruské propagandy, že se prodlužuje konflikt. Prodlužuje se obrana obránce a v Čechách tomu říkáme „chcimíři“. Nevím, jestli takové slovo existuje i na Slovensku, ale chcimír je ten, kdo neapeluje na agresora, aby přestal válčit, ale apeluje na obránce, aby se přestal bránit. A to je morálně zvrhlé.“

Moderátorka: „Pán Kandřík, váš pohľad.“

M. Kandřík: „Môžem iba podpísať to, čo povedal pán Foltýn. Je to skutočne tak a pripomeniem v tomto kontexte žiaľ slová slovenského premiéra, ktorý sa nedávno pred cestou na summit EÚ zamyslel práve v tom zmysle, že on by si želal, aby Západ prestal podporovať túto vojnu, čo je absolútne bizarné a mimo misu, lebo želať si, aby sme prestali pomáhať napadnutému sa brániť, je trochu mimo asi, že zdravého rozumu. Oveľa, oveľa, samozrejme, správnejšie, morálnejšie je mať tie nároky na agresora. A všetci chceme mier. Ale smerujme tie výtky, žiadosti do Kremľu. Tam, kde vojna začala a kto tú vojnu spustil. Takže to je myslím, že veľmi jednoduchá linka. A znova, ak ju niekto nechce rozumieť a tvári sa, že jej nerozumie lebo jej skutočne nerozumie, tak podpisujem ten prímer, ktorý použil pán Foltýn.“

Moderátorka: „Pán Foltýn, hovorca ruského prezidenta Dmitrij Peskov povedal, že to bude viesť iba k ďalšiemu ničeniu Ukrajiny a vyššiemu počtu mŕtvych. Akú očakávate reakciu zo strany Ruska na tú schválenú pomoc?“

O. Foltýn: „Očekávám úplně stejnou reakci, jako by v takovém případě měl reakcí hlavní propagandista 3. říše Goebbels. Pan Peskov není nic jiného, než směšná karikatura Goebbelse, který byl rovněž ve výsledku, pokud si ho pustíte dneska, poměrně směšný. Rusko je v tomto případě čistokrevný agresor, chová se naprosto nepřijatelně a způsob, jakým porušilo ty nejzákladnější ustanovení charty OSN, bohužel, neumožňují dívat se na vyjádření jeho propagandistů nijak jinak než jako na vyjádření někoho, kdo propaguje agresivní válku. To znamená to, že Rusko samozřejmě v tento okamžik v zásadě prohrálo tu svojí vlivovou operaci o co největší zpomalení a umenšení pomoci Ukrajině, bude znamenat na bojišti. Pokud se vrátím do vojenské oblasti, to, že Rusové vědí, že se jim začalo zavírat okno příležitosti, ruská armáda je vlastně po celý letošní rok dosud operačně aktivní a drží si operační iniciativu, přičemž na několika místech bojiště se velmi pomalu a za cenu velkých ztrát posouvá. V oblasti Kupjansku v Charkovské oblasti mají více než 100-tisíc vojáků rezerv, to znamená, je to jedno z míst, kde by mohlo dojít k pokusu o nějakou ještě silnější ofenzivu, ale vědí, že v momentě, kdy Ukrajinci začnou dostávat americkou pomoc, tak se jejich šance na úspěch výrazně snižuje. Jinými slovy, v tento okamžik, pokud chtějí dosáhnout a zvětšit ten současný operační, byť malý, ale přece jenom signifikantní úspěch vědí, že to musí udělat rychle.“

Moderátorka: „Český premiér Petr Fiala nedávno absolvoval návštevu USA, kde oznámil, že vďaka českej iniciatíve na nákup munície pre Ukrajinu sa podarilo zohnať pol milióna kusov delostreleckej munície, ako som hovorila na začiatku, a ambícia je získať do roka ďalší milión kusov. Približne dve desiatky štátov sa už pripojili k Česku. Dočítala som sa, že ten nápad vytvoriť akýsi prehľad toho, kde by sa čo dalo zohnať, akú muníciu, vznikol ešte pred plnou ruskou agresiou. V čom, pán Foltýn, spočíva ten know how Česka? A kto to celé vymyslel?“

O. Foltýn: „Tak bavíme sa o probíhajícím válečným konflikte, tak se omlouvám, že nebudu říkat detaily toho, kdo to vymyslel. Samozřejmě, že ve veřejném prostoru něco koluje, tak to tam nechme kolovat, ale je dobré některé věci zatím nechat v mlze. Každopádně, v čem spočíva ta výhoda Čechů a mimo jiné i Slováků, tak je proporcionálně větší obranný průmysl oproti průměru evropských zemí. A to, že jakkoliv v Evropě i u nás proběhla velmi intenzivní demilitarizace a konverze obranného průmyslu na jiný typ výroby, tak přece jenom máme výhodu v tom, že proporcionálně pořád ten náš průmysl byl výrazně silnější než třeba v Holandsku nebo v Dánsku. Tím pádem u nás ten průmysl reálně pořád je, byť menší než v minulosti, a zároveň existují dosud kontakty zbrojařů, ale i státních úředníků napříč scénou, kde se obchoduje se zbraněmi. To znamená nikoliv zásadní, ale signifikantní výhoda českého i slovenského obranného průmyslu prostě spočíva v tom, že jsme si ponechali větší část tohoto průmyslu i v době, kdy evidentně si všichni mysleli, že nebude tak moc potřeba a zůstali i ty kontakty.“

Moderátorka: „Čiže vzniká nejaký taký, že shopping list, teda nákupný zoznam, že kde by sa čo a ako dalo kúpiť, ako rýchlo zabezpečiť?“

O. Foltýn: „Samozřejmě, že představa shopping listů je velmi zjednodušující, ale ve výsledku to takto zredukovat můžem. Samozřejmě, že ta válka už trvá 3. rokem, tím pádem sehnat, respektive najít takovou municí, je čím dál těžší, přesto pořád existuje a samozřejmě, že detaily sdělovat nelze, protože Ruská federace si je velmi dobře vědoma toho, že to výrazně zhorší její vyhlídky na jakýkoliv případný, byť dílčí úspěch na Ukrajině. Tím pádem, opět, detaily se nesdělují čistě proto, že ta škála toho, co může, co mohou ruské tajné služby udělat, je od přemlouvání či vlivových operacích v těch zemích, které by byly ochotny tu municí prodat až po vyhození skladu do vzduchu, jako to udělali agenti ruské vojenské služby, ruské vojenské tajné služby ve Vrběticích.“

Moderátorka: „Rozumiem. A teda je zbytočné sa vás pýtať to, že koľko zhruba peňazí sa podarilo vyzbierať?“

O. Foltýn: „Omlouvám se, tuto informaci já určitě poskytovat nebudu, nicméně je zřejmé z veřejných vystoupení různých funkcionářů, že se povedlo už nyní vybrat a motivovat ty státy k poměrně vysokému úsilí při darování peněz, respektive při přislíbení financování této munice. Premiér už výslovně řekl, že zaslavně už je přes 180-tisíc granátů a v nejbližší době to bude dalších 300-tisíc, čili to odpovídá tomu množství, o kterém jste mluvila.“

Moderátorka: „Pán Kandrik.“

O. Foltýn: „A další kontrakty se připravují.“

Moderátorka: „Ďakujem. Ako vnímajú teda partneri Česko vďaka práve tejto iniciatíve? Čo to znamená možno na diplomatickom poli?“

M. Kandrik: „Českej republike vďaka tejto iniciatíve jednoznačne rastie medzinárodno-politický kredit a s tým rastie jej politický kapitál a myslím, že to krásne ilustruje to, že aj krajina strednej veľkosti môže hrať veľmi významnú úlohu v medzinárodnej politike a v medzinárodných vzťahoch a jednoznačne to vidieť. Reflektuje aj napríklad posledná návšteva českého premiéra v USA, že partneri a spojenci to vnímajú a reflektujú. To znamená, že veľká šikovnosť, iniciatíva, ochota prísť s nápadom a vložiť do neho energiu a úsilie sú cenené a nie je tá vysoká medzinárodná politika len dejiskom pre veľkých hráčov a veľké štáty, ale kludne sa do toho môžu presadiť svojím spôsobom aj krajiny ako je Česká republika a myslím si, že by to mohlo byť troška aj pre nás.“

Moderátorka: „Pán Kandrik, na to, že Slovensko sa odmietlo zapojiť, teda slovenská vláda, reagovala občianska spoločnosť u nás svojou vlastnou zbierkou Munícia pre Ukrajinu, keď nie vláda, posielame my. Za týždeň, ako sme hovorili, sa podarilo vyzbierať vyše troch miliónov eur. Zapojil sa do nej aj bývalý partizán, takmer storočný Otto Šimko, ktorý hovorí, že prispieť na túto zbierku je vlastenecký čin a že sa s agresorom nevyjednáva. Aký odkaz vysielajú podporovatelia tejto zbierky, ktorej výťažok pôjde práve na tú českú iniciatívu?“

M. Kandrík: „K slovám pána Šimka myslím, že už netreba absolútne nič dodávať, tie hovoria samé za seba a aj ten doterajší úspech, to číslo cez tri milióny eur je myslím, že fenomenálne. A čo by som vyzdvihol obzvlášť je to, že sme vlastne prekročili istý mentálny rubikon v tom zmysle, že sme našli v sebe ochotu prispieť aj na muníciu alebo teda na zbrane, v čo sme donedávna Slovensko boli skôr opatrnejší. Boli to rôzne zbierky, veľmi dôležité na humanitárnu pomoc, na nevojenskú pomoc, ktorú je samozrejme veľmi potreba na tej Ukrajine ale vojnu nejde vybojovať bez zbraní a bez munície. A to, že sme našli v sebe tú vnútornú ochotu a silu urobiť tento krok vnímam ozaj veľmi pozitívne.“

Moderátorka: „A aký to je odkaz možno našej vláde?“

M. Kandrík: „Tak ten je jasný. Je tu nemálo Slovákov a Sloveniek, ktorí sú ochotní z vlastnej peňaženky podporiť vec, ktorú vnímajú ako veľmi dôležitú pre svoju budúcnosť, napriek tomu, že vláda aj oficiálna politika toto vidí inak. Títo ľudia nemajú problém sa zorganizovať a prispieť opačným smerom.“

Moderátorka: „Pán Foltýn, dnes sa stretávajú v Luxemburgu šéfovia diplomacie európskej dvadsaťsedmičky, aby naplánovali budúcu vojenskú pomoc Kyjevu. Ešte pred víkendom európski spojenci v NATO prisľúbili dodať systém protiletectvej obrany. Ako je na tom Európa pokiaľ ide o to tempo vojenských dodávok? Darí sa efektívne navyšovať výrobu munície a dronov?“

O. Foltýn: „Daří se to až řekněme v současnosti, zejména tedy v Německu, které už příští rok bude mít například výrobu těch klíčových těžkých dělostřeleckých granátů pravděpodobně větší než zbytek Evropy, ale i v Německu to trvalo velmi dlouho, na můj vkus příliš dlouho na to, kolik umírá ukrajinských vojáků a tady platí prostě jednoduchý příměr, čím méně zbraní ukrajinská armáda dostane tím víc padne ukrajinských vojáků. Tam militární mechanika v tomto je neúprosná a toho jsme si měli být vědomi už dávno. Čím pomaleji reagujeme, tím více umírá ukrajinských vojáků. Pakliže v tom někdo necítí morální apel, tak už nevím, v čem by ho cítit měl. Co je ovšem velmi důležité a je to v zásadě i argument pro ty, kteří ten morální rozměr prostě ignorují. To, co produkuje český, ale i slovenský obranný průmysl a posílá na Ukrajinu, tak se platí tržními cenami. To znamená, zároveň je to velmi výrazná podpora domácího průmyslu a výstavba a rozšiřování našich vlastních obranných kapacit. Prostě pakliže rozšíříme svoje průmyslové kapacity v oblasti obrany, tak to je schopnost, která zůstává na našem území, na českém území, na slovenském území. Zvyšuje to naši vlastní obranyschopnost. Pokud ani tomuto nikdo nerozumí, tak pak už je to zřejmě proto, že tomu rozumět nechce, ale český i slovenský obranný průmysl brutálně vydělává na pomoci Ukrajině a Ukrajinci říkají, nám nevadí, že na tom vyděláváme, ale proboha nám ty zbraně dodejte.“

Moderátorka: „Pán Kandrík, ukrajinský veliteľ Alexander Syrskyj varoval, že situácia na bojisku na Donbase sa v posledných dňoch výrazne zhoršila. Rusko podľa generála využíva teplé počasie, útočí tankami a dosahuje taktické zisky. Navyše, v lete zrejme plánuje Rusko ďalšiu ofenzívu. Bude schopná Ukrajina ďalej odolávať práve aj vďaka tej pomoci?“

M. Kandrík: „Verme a držme palce Ukrajine, že áno. Načasovanie otvorenia a odblokovania balíka americkej pomoci, súčasne nedávno podpísaný nový zákon ukrajinským prezidentom Zelenským o mobilizácii, by mali v plnej miere prejavíť ten prínos a efekt práve niekde okolo leta, čo by som nepovažoval za celkom náhodné v kontexte, áno, tej diskutovanej veľkej ruskej ofenzívy. Spomínal to už kolega Foltýn. Tieto nové správy vlastne tlačia Rusov do toho, aby urýchlili svoje plány, posunuli plány svojich útokov aj ofenzívu, čo znamená to, že vlastne nebudú mať toľko času vygenerovať toľko bojovej sily, koľko by boli schopní, ak by to odložili až na leto. Čo znamená, že sa podarilo trocha vstúpiť do toho plánovacieho procesu a časových rozpisov, ktoré ktoré sa na ruských veliteľských štáboch rodia, čo je rozhodne dobrá vec. Ale to sme už povedali, bolo to trocha v hodine dvanástej a ako sa naplno tá pomoc prejaví, to uvidíme v najbližších týždňoch a mesiacoch. Myslím si, že do leta sa dá spoľahlivo povedať, že by sme už mali vidieť plný efekt jednak pomoci a jednak aj prílivu nových mužov na front.“

Moderátorka: „Pán Foltýn, aká je kapacita na posilnenie protivzdušnej obrany Ukrajiny? A zmení situáciu dodanie a zapojenie F-16-tok?“

O. Foltýn: „Ta kapacita v Evropě pořád v tomto případě je, pokud se bavíme o těch již existujících systémech protivzdušné obrany, která které prostě evropské armády mají. Nicméně už zaznělo, že dlouhodobě udržovali zásoby raket pro tyto systémy na minimální úrovni. To znamená, máte vlastně dva problémy. Zaprvé to, že tam na Ukrajině těch systémů PVO je pořád málo a za druhé, že vám

prostě i do těch málo systémů začali docházet rakety, které samy o sobě jsou velmi drahé. Ty samotné systémy Evropa pořád dodat může. Prezident Zelenskyj požádal alespoň o 7 systémů Patriot, ale jenom v evropské části NATO je jich více než 100. To znamená, těch 7 v zásadě není nic, co by nějakým zásadním způsobem snížilo bojovou efektivitu samotného NATO. Problémy samozřejmě ty samotné rakety a ty naopak zase mohou dodat Spojené státy, které v tomto případě mají i podstatný proporcionálně vyšší zásoby než evropská větev NATO. Co se týče stíhaček F-16, tak je potřeba si uvědomit, že to není žádná stříbrná kulka, jak si velmi často laici představují, že tanky Leopard nebo Patrioty nebo F-16tky změní parametricky situace na bojišti, ale je to velmi důležitý kamínek do mozaiky těch celkových vojenských schopností, protože válku v tom, v té opotřebovací fázi vyhrává ten, kdo dokáže lépe sladit jednotlivé druhy sil. A v tomto případě ukrajinská armáda prostě tahala za výrazně kratší konec provazu, protože ukrajinské letectvo je desetinásobně slabší než ruské vzdušné síly. Tím pádem F-16tky mohou zmírnit tu ruskou převahu a zároveň mohou lépe využít technologické přednosti letecké munice, kterou sice Západ dodal, ale její integrace s letouny sovětské provenience je samozřejmě velmi omezená, takže pakliže se ty, ta munice bude střílet z letadel, které jsou k tomu určeny, bude opět efektivnější a takových příkladů by mohlo být několik.“

Moderátorka: „Toľko relácia Z prvej ruky. Ďakujem hosťom, Matejovi Kandríkovi, výkonnému riaditeľovi organizácie Adapt Institute.“

M. Kandrík: „Pekný deň.“

Moderátorka: „A vojenskému analytikovi Otakarovi Foltýnovi.“

O. Foltýn: „Díky za pozvání.“

Moderátorka: „Anna Vargová sa dnes po sedemnástej bude zhovárať s Jánom Tóthom, predsedom Rady pre rozpočtovú zodpovednosť. Za pozornosť ďakuje dramaturg Vlado Maťo, zvukár Boris Lozan a od mikrofónu pozdravuje Tamara Lištiaková.“

12:56 koniec programu Z prvej ruky

hudobná zložka

reklama

13:00 koniec záznamu vysielania